

Boete en Verzoening reis mei 2010

“Wat zal ik u doen, en waarmee zal ik verzoenen, dat u het erfdeel van de Heere weer zegent?” (2 Samuel 21:3b)

“Bereidt de weg van het volk, verhoogt een baan, ruimt de stenen weg.” (Jesaja 62:10)

Unieke reis

Alle reizen naar Oekraïne, die we tot nog toe maakten, waren bijzonder, maar de afgelopen reis kan uniek genoemd worden. Vanwege het aantal mensen, het doel, het tijdstip en de ontmoetingen. Zoals de Heer het allemaal leidde, bijzonder! Nog nooit maakten we een reis met zoveel mensen, in totaal 33. Ook het reisdoel was anders. De Stichting Boete & Verzoening was gevraagd, om de Joodse begraafplaats in Uzgorod op te knappen. Samen met hen voldeden wij aan deze vraag. Van Stichting Roechama namen 15 mensen deel aan het werk en van Stichting B & V 18 mensen, inclusief twee boomspecialisten; Jaco uit Nederland en Attila uit Hongarije. We hadden geen betere tijd kunnen uitkiezen; de dagen rond 'de dag van de overwinning op 9 mei, die zoveel bleek te betekenen voor Oekraïne. Bijzonder voor de Joodse mensen en vooral voor de veteranen onder hen, die de oorlog en de kampen hebben overleefd, betekenen deze dagen heel veel. Wij mochten een steentje bijdragen aan hun 'verwerking' van het verleden. De ontmoetingen waren ook zo bijzonder, daarover lezen jullie ook meer in het verslag.

Een voorrecht

Op zaterdag 1 mei hadden we een fijne uitzegenings dienst met elkaar in de Messiaanse gemeente in Nieuw-Lekkerland. We zongen:

“Heer wat een voorrecht om in liefde te gaan, schouder aan schouder in uw wijngaard te staan. Samen te dienen, te zien wie U bent, enz.” Zo hebben we de dagen dat we op reis, bij de grens, aan het eten of aan het werk waren ook ervaren met elkaar: als een voorrecht om samen te mogen dienen.

Zondagmorgen vertrokken we met het grootste deel van de groep vanaf P&R Papendrecht. We reisden twee volle dagen en kwamen in Uzgorod aan op maandagavond. We waren net op tijd voor het avondeten in het christelijke hotel Nehemia aangekomen. Bij de grens met Oekraïne was op ons gerekend en kregen we alle medewerking. Ons busje werd niet eens geopend. Na het eten kwamen we samen in de conferentiezaal, dankten de Heer voor Zijn bescherming en maakten nader kennis met elkaar. We zongen voor het eerst uit het zelfgemaakte liedbundeltje, wat Hebreeuwse, Russische en Engelse liederen.

Doden zullen herleven

Dinsdagmorgen betraden we voor het eerst als groep de begraafplaats, waar we o.l.v. Piet met elkaar m.b.v. de Sidoer de Heer prezen. Het volgende Kaddiesj gebed spraken we o.a. met ons hele hart uit: *“Laat de grootheid en heiligheid van Zijn grote Naam vermeld worden in de wereld die Hij in de toekomst zal vernieuwen en waarin Hij de doden zal doen herleven en hen tot een*

eeuwig leven zal verheffen, waarin Hij de stad Jeroesjalajim weer zal opbouwen en Zijn tempel daarin zal vestigen; de afgodendienst van de aarde zal uitroeien en de dienst voor God op Zijn plaats zal herstellen. Dan zal Hakkodosj-baroech-Hoe, de Heilige Die geprezen wordt, regeren in Zijn Koninklijke glorie, tijdens uw leven en het leven van heel het Huis-Jisraël, spoedig en binnenkort. Zegt nu; Amen.”

Aan het werk

Daarna werd het gereedschap door Piet uitgedeeld en kon ieder de aan hem of haar toebedeelde taak gaan beginnen. Werkleider Johan had alles goed geregeld. Er was een metselploeg, die de grote gaten in de dikke muur rondom de begraafplaats zou dichtmetselen met grote keien.

Peter en Albert begonnen aan het rechtzetten van scheefgezakte of omgevallen stenen. Een bijna onbegonnen taak op een begraafplaats waar evenveel stenen scheef staan als kaarsrecht. De twee boomspecialisten kregen hulp van

twee teams, die aanwijzingen moesten geven en m.b.v. touwen de afgezaagde stukken boomstam veilig

op de grond moesten laten komen. Daarnaast moesten alle takken worden afgevoerd. De boomspecialisten bleken ware acrobaten te zijn. Verzekerd met een lijn aan de boom, namen ze vanuit alle standen de hele boom onder handen. Zij oogstten veel belangstelling, ook van mensen uit de buurt.

De verploeg begon aan het opschuren en polijsten van het hekwerk aan de voorkant en later ook de achterkant van de begraafplaats. Aan het eind van de week kon er geveerd worden.

Om de beurt werd iedereen gevraagd een half uurtje te bidden en te mediteren. Als onderdeel van verootmoediging naar God.

Dan was er een grote ploeg die de opdracht had, zoveel mogelijk de graven vrij te maken van onkruid en boompjes. Vooral het uitroeien van de boompjes en struiken met wortel en tak was een zware klus. Achter hen aan werd alle vuil opgeruimd en werden de graven netjes schoongemaakt. Het was een dankbaar werk, want je zag direct resultaat.

Joods lijden

Het werk werd steeds onderbroken met een koffie- en theepauze. Precies om twaalf uur was er dagelijks een tijd van bezinning, voordat we aan het lunchpakket begonnen. Dit gebeurde door Tineke. Zij had zich goed verdiept in de kerkgeschiedenis en ook in de geschiedenis van het Joodse volk in Oekraïne. Wat is het belangrijk dat we onder ogen zien wat er in het verleden gebeurd is. Dr. Michael Brown schrijft: *“Het is tragisch dat juist christenen...die alles ontvangen hebben via het Joodse volk en de Joodse Messias, bijna niets weten over tweeduizend jaar Joods lijden...en dat het juist de ‘christelijke’ kerk geweest is, die een groot deel van de ongelofelijke geschiedenis van Israël geschreven heeft... er kleeft bloed aan onze handen.”*

We lazen uitspraken van kerkvaders, van pausen, van Maarten Luther en beseften opnieuw hoe afschuwelijk de naam van onze Heiland is besmeurd door het kwaad dat in Zijn Naam Zijn eigen volk is aangedaan. Volledige schuld erkenning voor wat we gedaan hebben of nagelaten hebben (wat deden onze ouders, groot ouders om het kwaad tegen te gaan?) is de enige weg tot verzoening.

Verootmoediging

De eerste dag was een warme dag. We moesten goed blijven drinken tijdens het werk en ons beschermen tegen de zon. Er waren ook mensen, die een bezoek aan een graf van een

overleden familielid kwamen brengen. Ria raakte met hen in gesprek. Bij het uitleggen van het hoe en waarom van het werk op de begraafplaats waren de reacties allemaal heel erg positief. Van *“dit hebben we nog nooit meegemaakt”* tot *“jullie allemaal heel hartelijk bedankt voor wat jullie doen,”* waarbij tranen van ontroering zichtbaar werden.

Om kwart over vier begonnen we aan het afsluiten van het werk en het opruimen van alle gereedschap.

Er was al veel resultaat zichtbaar.

's Avonds na het diner kregen de jongeren vrijaf en ontvingen de ouderen, tijdens een onweersbui, verdere toerusting. Een dieper begrip van het werk van Boete & Verzoening werd ons bijgebracht. Met name door Wout Bouwman, die vertelde over een verzoeningsreis door heel Europa vanwege wat er tijdens de kruistochten voor gruweldaden zijn verricht naar zowel Joden als Moslims. De conclusie was: *“Een houding van verootmoediging maakt harten open.”*

Levende harten

Woensdag was weer een dag van hard werken. Wim en Ria zouden

bezoeken bij mensen afleggen, maar zij besloten om 's morgens mee te werken op de begraafplaats. Het was heerlijk afgekoeld, maar het was ook wel erg nat allemaal. De toerusting tussen de middag gebeurde opnieuw door Wout. Hij sprak over eenheid, vertelde prachtige getuigenissen van bekeringen onder allerlei stammen o.a. in het Amazone gebied.

Vanuit Jesaja 62:10 komt de opdracht naar de christenen toe: "Bereidt de weg van het volk, ruimt de stenen weg." Dat is wat B&V

drijft. Stenen uit de weg ruimen. Natuurlijk is het doel niet om aan dode stenen te werken. De slogan van B&V is: "Wij werken niet aan dode stenen, maar aan levende harten."

Falk Semen

Wim en Ria gingen 's middags samen met Andreas, Jelle, Marjolein Beate en Cora een paar bezoeken doen.

We haalden Olga op bij Chesed en reden naar het huis van Falk Semen. Met deze nieuwe Joodse adoptiepersoon wilden we graag kennis maken. Falk Semen is een gepensioneerde weduwnaar, geboren in 1929. Hij heeft de oorlog overleefd. Hij heeft bij elkaar anderhalf jaar in het ziekenhuis gelegen, vanwege problemen met zijn hart en met zijn bloedvaten. Daarnaast is hij astma patiënt en slijkt hij al 40 jaar hormoonpreparaten.

Falk is nog maar een paar dagen geleden ontslagen uit het ziekenhuis waar hij lag vanwege een open wond aan zijn voet. "Ik heb een tas met geld voor medicijnen betaald, maar het heeft allemaal niet geholpen. Het enige dat ze willen, is de voet amputeren." Hij vertelde dat hij 26 juni 82 jaar oud wordt, maar dat hij in het echt iets ouder is. Wat vreemd. Ja en dan gaat Falk vertellen. Hoe hij

als 13-jarige jongen een zwaar bombardement op de tweede dag van de oorlog ternauwernood overleefde: "Ik zag drie vliegtuigen aankomen en zag de bommen vallen... en verloor het bewustzijn. Mijn moeder kwam om en een broer en zus en ikzelf raakten gewond. Ze hebben me verbonden. Later bleek dat ik nog een scherf in mijn rug had. Zeven dagen heb ik geleefd op alleen maar water. Ons huis bleek helemaal verwoest. We lagen in het ziekenhuis, maar moesten geëvacueerd worden omdat de Duitsers het nodig hadden voor de soldaten. God heeft ons zo gered." Alle documenten waren kwijt geraakt, ook mijn vader was in de oorlog omgekomen. Toen ik 16 jaar was, moest ik een paspoort hebben. Samen met een vriend ging ik het halen. We waren allebei 16 en we kregen dezelfde geboortedatum, maar dat was niet de echte. In het echt ben ik iets ouder."

De tijd vloog voorbij. We vroegen of we nog iets mochten lezen uit het Woord. "Uit het Nieuwe Testament?" vroeg hij argwanend. We lazen psalm 23 voor hem en spraken verder over de Heere als de Herder van Zijn volk. We baden daarna met hem, ook voor herstel van zijn voet. We waren blij met hem kennis gemaakt te hebben.

Raisa Rodina

We bezochten de bijna blinde Raisa. Ze was zo blij ons weer te 'zien'. Maar wat ze ziet is toch niet meer zien dan silhouetten. "Wat ben ik blij, dat jullie hier zijn. Enorm bedankt voor de kaarten. Ik heb er al vier. Als er een kaart komt kan ik niet wachten op een mes om de envelop open te maken. Ze liggen naast mijn bed en soms pak ik ze en kus de kaarten." Raisa vertelde dat ze uit Bersjava komt en dat ze in een werkkamp in Oostenrijk heeft gezeten. "Ik ging met mijn zus mee

naar Uzgorod na de oorlog, omdat zij hier leerkracht kon worden. Hier heb ik mijn man uit Wit Rusland ontmoet. In 1948 zijn we getrouwd. Van Oostenrijk en Duitsland heb ik na de oorlog geld gekregen als schadevergoeding. Er was ook een warme brief brief bij. Nu helpen Chesed en jullie ons. We zijn hiervoor heel dankbaar."

Raisa was erg onder de indruk van Andreas, die schuin tegenover haar zat en zoveel belangstelling voor haar had. Ze vroeg steeds: "Waar is Androesja?" We baden nog met haar en haar dochter Magda en namen afscheid van elkaar.

Maria en Arthur

De jonge weduwna Maria troffen we alleen thuis. Haar man overleed ten gevolge van de Tsernobil ramp, waar hij onbeschermd als brandweerman dienst deed. Zoon Arthur is bezig met een kokopleiding. Hij moet de 15^e examens doen. Hij heeft twee keer per jaar een behandeling voor zijn hoofd nodig, om de zenuwen te reguleren. Helaas staat dit medicijn niet op de lijst van Chesed om voor vergoeding in aanmerking te komen. Maria vertelde ook nog dat zij al drie maanden geen telefoon meer heeft. De buurvrouw heeft, terwijl Maria in het ziekenhuis lag voor spatader behandeling, verschillende keren duur gebeld naar Praag. "En ik kon de rekening niet betalen."

Natuurlijk hebben we Maria geholpen met wat extra geld, zodat de telefoon weer kan worden aangesloten.

Er komt warm water uit

Het laatste bezoek op woensdag was bij Gustav en Rosa. We waren benieuwd hoe het verder met hen was gegaan na ons bezoek in februari (zie reisverslag). Rosa liet

ons vol trots de badkamer zien. *“Kom eens kijken we hebben warm water uit een boiler.”* Ze deed de kraan open: *“Voel eens, er komt warm water uit.”* Nu Gustav Parkinson heeft, is warm water voor hen een eerste levensbehoefte. Van het dubbele sponsorgeld hebben ze dit nu aan kunnen laten leggen. God zij gedankt. Andreas rekende uit dat ze van hun pensioen van €110,- per maand, nog geen Euro per persoon overhouden om van te leven. En dat terwijl veel producten evenduur zijn als in Nederland. Een kwart gaat op aan medicijnen, een ander kwart aan flathuur en gas en licht. De rest is om van te leven. Voor de jongelui die erbij waren, was het heel confronterend; wat hebben wij toch een overdaad in vergelijking met veel mensen in Oekraïne.

Kostbaar

We deelden onze ervaringen tijdens het diner met de hele groep. En toen haastten we ons om naar het Chesed gebouw te gaan. Daar zou het lieve echtpaar Ari Batsie en zijn vrouw Tilde ons toespreken. (zie reisverslag van februari 2010)

Hun zoon Joera introduceerde hen. *“We zijn dankbaar voor zo’n grote delegatie. Jullie helpen ons onze wortels te herinneren. Heel veel cliënten weten van de persoonlijke*

hulp van Roechama. Ik wil jullie mijn lieve jonge ouders voorstellen.” Ari Batsie en zijn vrouw Tilde stralen zoveel geluk uit. *“Jullie zijn heel kostbaar. Jullie geven ons zoveel liefde. We zijn zo blij zulke goede vrienden te hebben. We hebben hele zware tijden gekend. Tilde en ik zijn echter al 63 jaar samen gelukkig.”*

Tranen

Ari vertelde veel over de geschiedenis van Transkarpatië. Hoe hij in Moekatsjevo opgroeide. Hoe Transkarpatië in 1938 bij Hongarije kwam, dat Hongarije eerst een bondgenoot van Duitsland was en de Joden eerst nog niet werden gedood. Maar toen Duitsland in 1944 Hongarije bezette, werden de Joden in ghetto's bijeen gedreven en vandaaruit naar Auschwitz vervoerd. *“Alle kinderen en mannen en vrouwen boven de 35 gingen rechtstreeks naar de gaskamers. Onze familie, ouders, broers en zussen zijn allemaal verbrand. Tilde en ik hebben de kampen overleefd. Over de kampen kan ik beter niet*

vertellen, want dan komen direct de tranen.”

Het is heel bijzonder hoe Ari vertelde. Zonder bitterheid of wrok. Dat er ook goede Duitsers in het kamp waren, die hen zelfs af en toe iets toestopten. Ook hoe Tilde en Ari elkaar na de oorlog weer gevonden hebben en getrouwd zijn is een wonderlijk verhaal

We luisterden met veel genoegen. Ook Tilde kwam nog even aan het woord: *‘De Dag van overwinning is voor mij letterlijk de dag van bevrijding uit het concentratiekamp. Wij hebben de vorige keer De Schuilplaats van Corrie ten Boom van Wim en Ria gekregen. Wij hebben het boek met tranen in de ogen gelezen. We zijn vier jaar*

geleden in Ravensbruck geweest. Corrie Ten Boom was daar ook. We hebben het opnieuw doorleefd.”

Diepe indruk

Hierna stelden we hen nog vragen en waren er voor hen bemoedigende getuigenissen. Joera vroeg ons nog de volgende keer een Nederlandse

vlag mee te nemen om naast hun Israëliische en Oekraïense vlag te hangen. Toen zongen we nog gezamenlijk; Hine ma tov en zegenden we hen met het lied Hevenoe sjalom en Ose sjalom en een gebed om vrede voor Jeruzalem in het Russisch. Alles maakte een diepe indruk op hen en ons.

Felicitering

Donderdag gingen Neles, Sien en Julio Tjapilon mee met Wim en Ria naar Beregovo om hun adoptiejongen Vasil te bezoeken. Ook Willemijn ging mee. We hadden wel de goede dag uitgekozen, want het regende vanaf halverwege de morgen verder de hele dag. Op de begraafplaats kon er die dag niet veel gewerkt worden. Wij reden via Moekatsjevo en ontmoetten Ira, de kontaktpersoon van Chesed in Moekatsjevo en deze keer ook haar man Viktor. We losten koffers met kleding en andere mooie spullen. Met haar bezochten we één adoptiepersoon, de geliefde Nechama van 93 jaar en haar toegewijde dochter Rosa. Nechama werd door Ira gefeliciteerd met ‘de dag van overwinning’ en kreeg

daarbij ook een bloem uitgereikt. Zoals altijd was de ontmoeting zo warm. We genoten van Nechama's woorden. Dat iemand op deze leeftijd nog zo vitaal kan zijn is een geschenk van Israëls God.

Zegen voor Vasil

We reden door naar Beregova, waar Ernst, de kontaktpersoon van Chesed in Beregova, buiten het stadje ons tegemoet kwam en ons voorreed naar het huis van Vasil'. Een 19-

jarige jongen, zonder ouders en grootouders (zie reisverslag febr 2010). Het was voor Neles en Sien en Julia heel fijn om Vasil nu in levende lijve voor zich te zien en en met hem te kunnen communiceren. Er was direct een klik en al was Vasil eerst wel wat verlegen, bij het afscheid bleek dat er al een familieband geschapen was. Neles bemoedigde hem door te zeggen, dat elke sjabbatavond als de kinderen gezegend worden ook Vasil door hen gezegend wordt. Vasil genoot zichtbaar. De woorden van Psalm 68 werden hier bevestigd; *"Hij is een Vader der wezen...een God, Die de eenzamen zet in een huisgezin."*

Tweede geboortedag

Toen reden we weer ruim een half

uur verder naar Vinogradova, op weg naar het weeshuis. Hoewel we eigenlijk geen tijd hadden, wilden we toch graag spullen afgeven aan Galya, de Chesed kontaktpersoon in die plaats. We werden door haar thuis ontvangen. Een maaltijd werd voorbereid. De 93-jarige moeder van

Galya, Perl, bleek ook een kampoverlevende te zijn. *"Het is vandaag mijn 65ste verjaardag,"* zei ze als eerste. *"Drie maanden was ik in Auschwitz en daarna nog in andere kampen. In totaal ruim één jaar. 65 jaar geleden was de bevrijding. Dat was voor mij mijn tweede geboortedag."* En toen vertelde ze over het kampleven; Twee keer per dag appel, met 12 mensen in een één persoonsbed, geen brood, alleen zwart water. Hoe ze als dieren leefden. Ze vertelde ook hoe God haar leven twee keer redde. Toen zij een vrouw met een kind wilde helpen door het kind over te nemen, pakte een bewaker het kind af en zei; *"Jij daar heen!"* Toen ze niet wilde, zette hij haar een pistool op het hoofd; *"Ga daarheen...anders."* Ze deed het. En dat redde haar haar leven. Perl beleefde ons bezoek zo intens; *"Het is net of jullie op mijn verjaardag zijn gekomen."*

Legge envelop

Tijdens de maaltijd vertelde Galya over de financiële moeilijkheden waar zij zich in bevind. Van de familie Kopolovich (waar jarenlang open TBC was) wil de oudste jongen Joera, die inmiddels 22 jaar is, naar Israël. Hij heeft geld nodig om een paspoort te krijgen, 500 Grivna (50 Euro) en een bewijs van goed gedrag, 200 Grivna en een bewijs van de notaris dat zijn moeder toestemming geeft, 100 Grivna. Dan heeft zijn moeder Nadja (Nadezjda = hoop) nog een zus Magda, waar de middelste zoon Vitali ook TBC heeft. Hij is getrouwd en hij heeft besloten ook naar Israël te gaan om daar een betere behandeling te krijgen tegen de TBC. Ook hij heeft veel financiële hulp nodig om alle papieren in orde te krijgen en dan ook nog alle reiskosten naar Kiev te kunnen betalen. *"Ik help hem omdat ik dat heel graag wil, maar,"* zegt Galya, *"ik heb zelf een zoon die op*

krediet een huis gekocht heeft in Uzgorod en die nu zonder werk is. Mijn man gaat naar het buitenland om extra te verdienen."

We konden Galya een grote gift geven. Blij verrast haalde ze een verfromfaaide envelop met daarop geschreven 'liefdadigheid' te voorschijn. *"In deze envelop doe ik steeds een gift, om anderen te kunnen helpen, maar (en ze liet het zien), hij is helemaal leeg."*

Lijken op de Messias

Voor de jongste kinderen van Nadya, twee meisjes, Anja en Snilsjana, hadden we prachtige genaaide kleding, waar Galya uit kon zoeken en ook nog wat mooi speelgoed lieten we achter. We dankten samen de Heer en zeiden tegen Galya; *"Jij doet ons heel erg sterk denken aan onze Messias, Die eerst aan de anderen dacht en voor hen alles, ja zichzelf overgaf."*

We namen afscheid om ons laatste bezoek af te leggen; het weeshuis.

Daar konden we de kinderen verrassen met een nieuwe trampoline en een paar stepjes en met nieuwe zelfgemaakte kleding.

We mochten de kinderen zelf kleding passen en aantrekken. O wat zagen ze er schattig uit in hun nieuwe jurkjes en blousjes. Daarna deelden we snoep, een ballon en een speeltje uit. Heerlijk om al die

blijde en opgewonden gezichtjes te zien. God zij gedankt voor de liefde die we mochten uitdelen.

Ontferming betonen

's Avonds kwamen we te laat voor het eten, maar we hadden al zoveel gegeten, dat we de maaltijd graag oversloegen. Tijdens de ontmoeting met de groep 's avonds legde Wim uit hoe Stichting Roechama ontstaan is en wat de diepere visie erachter is; *"We hebben ontferming ontvangen*

om ontferming aan het Joodse volk te betonen. God wil het herstel van de relatie tussen volheid uit de heidenen (Efraïm) en Juda.”

Ria legde de werkwijze van de Stichting uit. Tegelijk konden we iets delen over de ontmoetingen van deze dag

Tweede Pesach

Vrijdagmorgen hadden Wim en Ria en Hans, Paula en Marjolein Breeman een afspraak met Zhyttya gemaakt. Met mensen van Zhyttya

zouden we een bezoek brengen bij de adoptie persoon van de familie Breeman; Pauline Abramovna. Eerst praatte Nadya ons helemaal bij wat betreft de dag van de overwinning, hun kontakten en de hulp die Roechama gegeven heeft. “Dat jullie nu net met dit grote feest zijn gekomen! Voor heel veel Joden is deze dag als een tweede Pesach, waarop zij bevrijd zijn uit de kampen. Ze vieren het als een nieuwe geboorte, als een verjaardag. Wij zijn visites wezen doen en zullen er nog meer doen om de mensen te feliciteren met ‘de dag van de overwinning’” vertelde Nadya enthousiast.

Geloof in Jesjoea

En ze ging verder: “In Moekatsjevo hebben we contact met Rozalia Filip Germanivna, een Joodse vrouw van bijna 90 jaar. Zij heeft in een massagraf gelegen; drie dagen lag ze onder doden, toen waren de bewakers weg en kon zij ontsnappen. Aan het eind van de oorlog kwamen de Russen hen bevrijden, maar zij verkrachtten haar. Ze had daarom een hekel aan de Russen. Maar..nu gelooft zij in Jesjoea. Bij haar zijn jonge mensen gekomen, die Gods plan hebben uitgelegd. Rozalia is de Schriften gaan onderzoeken. God heeft haar hart vervuld, ze heeft Jesjoea aangenomen. Ze heeft nu van twee kamers van haar huis een samenkomstruimte gemaakt, waar ze op elke zaterdag samenkomen. Maar met de grote feesten komt ze hier

naar toe om die met ons te vieren. We hebben haar thuis opgezocht en zo is het contact ontstaan.”

Medailles

Na nog meer families te hebben doorgenomen gaan we naar Pauline. Ook voor haar is ‘de dag van de overwinning’ een heel bijzondere dag. Ze gaat ook deze dag naar een bijeenkomst voor veteranen. En dezelfde avond zal ze om half zeven op de radio te horen zijn, als haar een interview wordt afgenomen. Vol trots trok ze een colbert aan, rijk beladen met allerlei medailles. Wat graag ging ze met ons hiermee op de foto. Hans sprak haar nog liefdevol toe. “We denken vaak aan u en we zullen elke sjabbatavond een zegen over u bidden.”

Voor Paula had Pauline een prachtig geborduurd kleedje met daarop de tekst: “Ik wens je geluk.”

Niet over praten

Na dit bezoek haastten we ons om op de begraafplaats nog een aantal uren te werken. Een Joodse cameraman was aan 't filmen. Hij interviewde Johan en Ria en vroeg naar het waarom. Ze vertelden dat ze als christenen schuld wilden belijden en vergeving wilden vragen voor wat hun ‘christelijke’ voorouders het Joodse volk hebben aangedaan. De cameraman werd zo ontroerd door de antwoorden, dat hij niet verder kon filmen: “Zoiets heb ik nog nooit gehoord, klasse!”

We sloten om half vier af, omdat we nog één bezoek wilden doen.

Michaël, de directeur van Chesed, had voor Kolja Bronstein, ook een kampoverlevende en die hij al heel lang kent, gevraagd om extra steun:

“Hij en zijn vrouw Ira zijn heel nederig en zullen nooit om hulp vragen, terwijl ze zoveel hulp nodig hebben om zijn medicijnen te kunnen betalen,” zo pleitte Michaël. Samen met Beate, die deze extra sponsoring op zich wilde nemen gingen we met Michael op bezoek bij Kolja en zijn vrouw. Beate kocht een bosje bloemen om hem ook te kunnen feliciteren met ‘de dag van de overwinning.’ Nikolai heeft in oktober 2007 een infarct gehad. Hij lag vier dagen in coma. Nu kan hij, God zij dank, zelfs een beetje opstaan en door zijn huisje lopen. Nog steeds kan hij met één oog niet zien. Kolja vertelde gebrekkig hoe hij in Mauthausen en nog twee concentratiekampen geweest is. “Daar praat ik liever niet over,” zei hij en de tranen sprongen al in zijn ogen.

Om zijn gezondheid te versterken heeft hij voortdurend iedere dag medicijnen nodig en iedere maand heel dure druppels. Nikolai heeft een heel goede, gezegende vrouw; zij zorgt heel goed voor hem. Michaël zei: “Ja zij gaat ook naar de sjabbatviering van Zhyttya.” Ira is een gelovige vrouw. Kolja is bij haar in goede handen.

Jubeljaar

De werkweek zat erop. De sjabbat kwam eraan. Wim en Ria openden de sjabbat, waarbij ze ook uitlegden dat het terugkeren naar de sjabbat ook behoort bij het opruimen van stenen. Het werd een heerlijke avond, waarop we konden terugzien op een ‘vruchtbare’ week. Zaterdagmorgen hadden we een dienst om 10.30. Daarvoor was ook Igor met zijn vrouw Alona en de huisgemeente die ontstaan is bij hen thuis, uitgenodigd. Ze kwamen met een groep van wel 20 mensen inclusief de kinderen.

Onder muzikale leiding van Neles, Jaco, Albert en Jeannet zongen we heerlijke liederen van lof, dank en aanbidding. De gasten voelden zich vrij om de liederen dansend te zingen, heerlijk. Toen kwam de prediking door Daniël. Het ging over het jubeljaar; waar alle feesten naar toe wijzen, het jaar van bevrijding,

dat echter ook een keerzijde heeft, namelijk de wraak van onze God; het oordeel. Het was een (h)eerlijke boodschap.

Scheiding

Toen gaf ook Igor nog een getuigenis. Het kwam hier op neer, dat God hun ogen geopend had voor de sjabbat en Israël. *“Er gaat een scheiding komen tussen de gelovigen; zij die achter Israël staan en zij die niet achter Israël staan. Hoe belangrijk is het dat we de juiste keuze maken.”*

We baden voor elkaar en zegenden elkaar en genoten na de dienst nog van een heerlijke taart, die door één van de gasten gemaakt was.

We nodigden de hele groep uit met ons te eten. Het was heel fijn om nader met hen kennis te maken. Er vonden goede gesprekken plaats. Na opnieuw met elkaar gezongen te hebben en elkaar gezegend te hebben, namen we afscheid van hen.

Wat kunnen we doen?

Chesed had speciaal voor ons hun viering van ‘de dag van overwinning’ verzet van dinsdag naar de zaterdagmiddag, zodat wij er allemaal bij konden zijn. In een zaal van een restaurant werden we getrakteerd op koorzang, op een paar toespraken, op een felicitatie van JOINT uit Amerika, maar vooral op ontmoetingen met verschillende oorlogsveteranen. Verschillenden kenden wij omdat ze in het adoptieplan zitten. Ook Ari Batkie en zijn vrouw Tilde waren aanwezig. We eindigden de geweldige middag met het samen zingen van

Hebreeuwse liederen. Piet legde de

groep uit, wat Boete & Verzoening deze week gedaan had: *“De geschiedenis van David met de Gibeonieten in 2 Samuel 21: 1- 3 is voor ons een les geweest. De vraag van David is ook de vraag geworden van Boete en Verzoening aan het Joodse volk: “Wat kunnen we voor jullie doen, zodat jullie ons kunnen zegenen?” We zijn jullie dankbaar dat jullie ons toestaan te mogen werken op jullie begraafplaats.”* Wim legde drie redenen uit waarom we het lied drie gebed voor de vrede van Jeruzalem in het Russisch zouden zingen. Wat we daarna ook deden onder begeleiding van accordeon en viool. De koordirigente kwam na afloop naar Wim om te vragen of zij het lied kon krijgen. Ze wilde het ook gaan zingen met haar koortje.

Het was voor iedereen heel bijzonder om te mogen meemaken.

Zhyttya

Maar de zegeningen waren nog niet voorbij. Vijf mensen van Zhyttya aten met ons het avondeten mee. Nadya kreeg de gelegenheid te vertellen op welke wijze zij werken. Enthousiast, zoals ze altijd is, vertelde ze heel veel. Over hoe zij contacten leggen met de Joodse mensen, hoe zij hen op allerlei wijze helpen en dienen, hoe ze sjabbat vieren en de feesten, maar ook hoe er vanuit Israël door David Loden

onderwijs gegeven wordt via Skype. Ze bleven nog tot na de koffie, daarna namen we afscheid.

Met Wout en Jaco werd gebeden. Zij namen afscheid, want zij zouden zondagmorgen vroeg al de lange tocht naar huis maken.

De sjabbat was zo wel een vermoeiende dag geweest maar de geestelijke oprissers die de Heer ons gaf, deed de vermoeidheid wijken.

De Heer voorzag

Zondag hadden we nog een dag van ontspanning gepland. We wandelden door het centrum van de stad en deden wat inkomen.. Vier van de

groep gingen daarna op excursie door de stad en de rest maakte o.l.v. Michaël een tocht door de Karpaten. We bezochten de ruïne van een kasteel, wandelden naar de rivier en langs een meer en sloten de dag af met het genieten van een drankje in een ludiek restaurant.

's Avonds kon er nog een monteur geregeld worden voor de Opel van Neles en Sien. De koelvlloeistof lekte heel snel weg. Hij ontdekte een lek in een rubberslang. Die werd uit een andere stad gehaald en een uur later gemonteerd. Prijs de Heer dat we dit euvel op tijd ontdekten en dat Volodja en zijn zoon beschikbaar en in staat waren de reparatie te verrichten. De Heer voorzag.

Ondertussen dankte de rest van de groep zondagavond samen de Heer met liederen en gebeden en zegenden we elkaar; de groep die vertrok en de groep die nog een week zou blijven.

Zegeningen

Maandagmorgen om half vijf vertrokken we met 15 mensen van Roehama richting huis. De grensovergang kostte 2 ½ uur, we stonden nog een keer een uur in de file, stopten nog een paar keer en kwamen dinsdagmorgen vroeg om 3 uur thuis aan.

Een vermoeiende reis, maar we konden zoveel zegeningen tellen en hadden zoveel mooie herinneringen meegebracht.

God onze Vader zij alle eer, door Jesjoea onze Heer en Heiland. We zien Hem overal aan het werk. Wat een genade om ook een schakeltje te mogen zijn in het grote plan van God. Laten we haast maken en tot onze bestemming komen door bruikbare en beschikbare vaten voor Jesjoea te zijn. Hij komt spoedig!

